

המזכירות הפדגוגית  
אגף המפמ"רים

מדינת ישראל  
משרד החינוך



ראמ"ה  
הרשות הארצית  
למדידה והערכה בחינוך

אגף בכיר  
לחינוך מוכר  
שאינו רשמי

## ערכת המיצ"ב הפנימי בעברית לכיתה ה'

מעודכן לתאריך 19/7/2009

חוברת הנחיות  
להערכה פנים בית-ספרית



# תוכן העניינים

## הקדמה

- 5 ..... על הערכה פנים בית־ספרית
- 6 ..... מקורות
- 7 ..... ערכת המיצ"ב הפנימי

## פרק א'

- 9 ..... תיאור המבחן
- 9 ..... א.1 מפרט המבחן
- 12 ..... א.2 מיפוי המבחן

## פרק ב'

- 16 ..... הנחיות להעברת המבחן
- 16 ..... ב.1 היערכות לקראת העברת המבחן
- 17 ..... ב.2 התייחסות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים
- 19 ..... ב.3 הנחיות כלליות להעברת המבחן בכיתה
- 22 ..... ב.4 התאמות לצורכי בית־הספר בתוכן המבחן ובאופן העברתו

## פרק ג'

- 23 ..... הנחיות לבדיקת המבחן
- 23 ..... ג.1 המחווה וההנחיות לשימוש בו בעת בדיקת המבחנים
- 40 ..... ג.2 הנחיות לבדיקת המבחן ולחישוב הציונים
- 44 ..... ג.3 התאמת בדיקת המבחן לצורכי בית־הספר
- 44 ..... ג.4 השוואה לנתוני קבוצות השוואה (נורמות ארציות)
- 46 ..... דף ריכוז ציונים לתלמיד לחישוב ידני – דוגמה
- 47 ..... דף ריכוז ציונים לתלמיד לחישוב ידני
- 48 ..... דף מיפוי כיתתי
- 51 ..... אנשי קשר למיצ"ב פנימי



## על הערכה פנים בית-ספרית (school based evaluation)

מבחני המיצ"ב החיצוניים משמשים להערכה רחבת-היקף מסכמת המכונה גם "הערכה של למידה" (הש"ל). מטרתה לעודד אחריותיות ומתן דין וחשבון לנמענים השונים בתוך הקהילה הבית-ספרית ומחוצה לה על רמת ההישגים של התלמידים (בירנבוים, 2004; Furtak, 2006). הרצון לצמצם ככל האפשר את ההשלכות השליליות של המבחנים החיצוניים על בית-הספר הביא לידי עדכון מתכונת ההערכה הארצית בשנה"ל התשס"ז<sup>1</sup>. במסגרת עדכון זה, הודגשה חשיבותה של הערכה פנימית מעצבת, המתבצעת על-ידי צוותים בית-ספריים ותואמת את הצרכים הספציפיים שלהם.

המתכונת החדשה משלבת הערכה בית-ספרית המתבצעת באמצעות כלים חיצוניים ("מיצ"ב חיצוני" המועבר לרבע מאוכלוסיית בתי-הספר) בצד מבחנים חיצוניים המועברים באופן פנימי ומשרתים את בית-הספר בלבד ("מיצ"ב פנימי"). המיצ"ב הפנימי מושתת על שילוב של שלושה מרכיבים: (א) העברת מבחן ארצי חיצוני-אובייקטיבי, שפותח על-ידי ראמ"ה בשיתוף ועדות מקצועיות ומפמ"רים, המשקף את תכנית הלימודים ואת הסטנדרטים של ידע ושל הבנה; (ב) בדיקה פנימית של המבחן על-ידי צוות בית-הספר (בסיוע מחוון המצורף למבחן), המאפשרת להפיק משוב אישי וקבוצתי מהיר על מידת השליטה של התלמידים בכל תחום דעת, ומסייעת למורה לגבש תובנות פדגוגיות ברמת הכיתה; (ג) השוואה בין הישגי התלמידים בבית-הספר לבין נתוני קבוצות השוואה (נורמות ארציות), המתקבלים מעיבוד הממצאים של מבחני המיצ"ב החיצוני בתחילת שנת הלימודים הבאה (בלר, 2007).

מטרת המיצ"ב הפנימי היא לספק משוב מידי שסייע לקידום הלמידה של התלמידים, להתריע על תלמידים שאינם שולטים בתכנים ובמיומנויות הנדרשים, לזהות את הפער בין הביצועים המצופים לבין הביצועים בפועל, ולהעריך את האפקטיביות של הפעולות שנעשות לצמצום הפער. מהותה של הערכה פנימית מעצבת היא השימושיות שלה (Black & Wiliam, 1998) ויכולתה לסייע בשיפור תהליך הלמידה בהתהוותו (Airasian, 1994; Dann, 2002).

שימוש במבחני המיצ"ב לצרכים פנימיים יכול להיות מנוף לצמיחה ולשיפור: הממצאים יכולים לספק את המידע הדרוש לתהליכי קבלת החלטות כלל בית-ספריים, שכבתיים, כיתתיים ופרטניים, לסייע בהגדרת ההישגים המצופים והרף הנדרש מן התלמידים, ולשמש אבן בוחן לתכניות הלימודים הבית-ספריות. מבחני המיצ"ב הפנימיים יכולים לסייע בזיהוי נקודות של חוזק ושל חולשה, ברמת הפרט וברמת הכיתה, לספק מידע על צרכים משתנים שיש לתת להם מענה, לקדם חשיבה תכנונית בית-ספרית, להגדיר יעדים מבוססי נתונים, לתרום לראייה רחבה יותר של המערכת ולגבש אמות מידה לאחריותיות.

שימוש במגוון רחב ככל האפשר של נתונים פנימיים וחיצוניים יסייע להבין טוב יותר את המציאות הבית-ספרית (נבו, 2001).

<sup>1</sup> מידע על עדכון מתכונת ההערכה מופיע בחוזר מנכ"ל סח/3(א) סעיף 2-4.1: "מתכונת ההערכה הארצית ומידע על המיצ"ב החיצוני והפנימי".

## מקורות

בירנבוים, מ' (2004). יחידה 7: משוב והערכה בכיתה. בתוך: מ' בירנבוים, צ' יועד, ש' כ"ץ וה' קימרון, בהבניה מתמדת – סביבה לפיתוח מקצועי של מורים בנושא תרבות הל"ה המטפחת הכוונה עצמית בלמידה. ירושלים: משרד החינוך, התרבות והספורט.

בלר, מ' (2007). מדידה בשירות הלמידה – על מה ולמה? הד החינוך, פ"א, 7, עמ' 32-36.

נבו, ד' (2001). הערכה בית-ספרית. אבן-יהודה: רכס.

Airasian, P. W. (1994). *Classroom Assessment* (2nd ed.). New York: McGraw Hill.

Black, P., & Wiliam, D. (1998). Assessment and Classroom Learning. *Assessment in Education*, 5(1), 7-74.

Dann, R., (2002). *Promoting Assessment as Learning: Improving the Learning Process*. London & New York: Routledge Falmer.

Furtak, E. M. (2006). *Formative Assessment in K-8 Science Education: A Conceptual Review*. Commissioned paper by the National Research Council for Science Learning K-8 consensus study.

# ערכת המיצ"ב הפנימי

מבחן המיצ"ב **בעברית לכיתה ה'** הועבר השנה (התשס"ט) בבתי-הספר במסגרת המיצ"ב החיצוני, והוא מוגש לכם לצורך שימוש פנים בית-ספרי (מיצ"ב פנימי).

המבחן פותח בידי הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה), בליווי ועדת היגוי שכללה את המפמ"רית להוראת העברית, וכן צוות של מדריכים, של מורים ושל נציגי אקדמיה להוראת המקצוע. המבחן מתבסס על תכנית הלימודים ומתאים לחומר הנלמד עד סוף כיתה ה'.

יש לראות במבחן זה כלי הערכה פנים בית-ספרי המתווסף לכלי ההערכה האחרים שבשימוש בבית-הספר לאורך השנה. אפשר להשתמש בו כתחליף למבחן מסכם בית-ספרי, כאשר בדיקת המחברות, ניתוח התוצאות והלמידה של התוצאות ייעשו על-ידי צוות בית-הספר. יש לזכור כי **תוצאות המיצ"ב הפנימי נועדו לשימוש פנימי, ובית-הספר לא נדרש לדווח עליהן לכל גורם שהוא**. המטרה היא לאפשר לצוות בית-הספר להפיק מתהליך בדיקת המבחנים ומהמצאים שלהם תובנות (ברמת התלמיד, ברמת הכיתה וברמת תכנית הלימודים הבית-ספרית) שיסייעו להתמקד ביעדים חינוכיים ולימודיים, ולקדם את הישגי התלמידים.

ערכה זו נועדה לסייע לצוות בית-הספר בהעברת המבחן, בבדיקתו ובהפקת התועלת ממנו.

כחלק מההיערכות להעברת המבחן בבית-הספר, מומלץ לקרוא בעיון את הערכה ולפעול בהתאם להנחיות המופיעות בה. יש לציין, כי בית-הספר יכול לקבוע מתכונת העברה ו/או הערכה שונה של המבחנים, אך חשוב לזכור כי **ככל שיישמרו כללי ההעברה וההערכה המומלצים, כך יהיו התוצאות של המבחן מהימנות יותר, תקפות יותר ובנות השוואה לנתוני קבוצות השוואה (נורמות ארציות)**. נתוני קבוצות השוואה יחושבו על-פי תוצאות המיצ"ב החיצוני, ויפורסמו על-ידי הראמ"ה בעוד כמה חודשים.

**בכל הנוגע לתוכני המבחן ולקישורים לתכנית הלימודים אפשר לפנות לגב' מזל שיניאק, המפמ"רית להוראת העברית, בטלפון 02-5603605 או בפקס 02-5602928, או למדריכות להוראת העברית במחוזות (רשימת המדריכות מופיעה בסוף החוברת).**

פרטים נוספים על אודות המיצ"ב הפנימי וחומרי עזר ניתן למצוא באתר האינטרנט של ראמ"ה שכתובתו: <http://rama.education.gov.il>, בקטגוריה "מיצ"ב פנימי התשס"ט".

**שאלות על אודות המיצ"ב הפנימי אפשר להפנות:**

**לדוא"ל [meitzav@education.gov.il](mailto:meitzav@education.gov.il) או לטלפון 03-7632888.**

## חוברת ההנחיות שלפניכם כוללת שלושה פרקים:

**פרק א' - תיאור המבחן:** מפרט המבחן ומיפוי המבחן.

**פרק ב' - הנחיות להעברת המבחן:** היערכות לקראת העברת המבחן בבית-הספר, פירוט ההתאמות לנבחנים בעלי צרכים מיוחדים והנחיות כלליות להעברת המבחן.

**פרק ג' - הנחיות לבדיקת המבחן:** המחווך וההנחיות לשימוש בו בעת בדיקת המבחן, הנחיות לחישוב הציונים (באופן ידני, במנב"ס/ממנבסון או במיציבית - כלי המבוסס על אקסל) והסברים על השוואה בין תוצאות בית-הספר ובין התוצאות של כלל בתי-הספר דוברי העברית, שיתפרסמו במועד מאוחר יותר.

**עבודה נעימה ופורייה!**

# פרק א': תיאור המבחן

## 1.א מפרט המבחן

במבחן נבדקים שלושה נושאים על-פי המפורט להלן:

- 1. הבנת הנקרא** נבדקת באמצעות שלושה טקסטים משלוש סוגות, ובעקבותיהם שאלות. השאלות הן מסוגים שונים (כגון שאלות מסוג רב-בררה ושאלות פתוחות), ובאמצעותן נבדקים ממדים שונים של הבנת הטקסט המפורטים בטבלה ובנספח. בכל אחד מן הממדים נכללות שאלות ברמות קושי שונות.
- 2. הבעה בכתב** נבדקת באמצעות מטלות כתיבה המפורטות בטבלה בעמוד הזה וגם על-פי **התשובות** על חלק מן השאלות בפרקים של הבנת הנקרא. מטלות הכתיבה נבדקות על-פי ממדי ההערכה המפורטים בנספח.
- 3. ידע לשוני** – הנושא נבדק בזיקה לטקסטים הנכללים בפרקים של הבנת הנקרא ובזיקה למטלות הכתיבה.

תחום/נושא	פירוט	משקל יחסי	הערות
<b>1</b> <b>הבנת הנקרא</b> על-פי תכנית הלימודים*: פרקים ג' וד'	סוגי הטקסטים: • טקסט סיפורי • טקסט מידעי (כגון טקסט מכתב-עת או מאנציקלופדיה) • טקסט שימושי (כגון טקסט מדריך או מפעיל)	65%–60%	<ul style="list-style-type: none"> <li>• אורך כל טקסט עד 500 מילים (עד שני עמודים וחצי).</li> <li>• נושאי הטקסטים הם מתחומי עניין שונים.</li> <li>• לחלק מן הטקסטים נלווים קטעים קצרים (חזותיים או מילוליים).</li> </ul>
<b>2</b> <b>הבעה בכתב</b> על-פי תכנית הלימודים*: פרקים ג' וד'	סוגי הכתיבה: • כתיבת סיפור • כתיבה למטרות טיעון ושכנוע • כתיבת תיאור • כתיבה למטרות הסבר	30%–25%	מטלות הכתיבה הן בזיקה לטקסט או ללא זיקה אליו.
<b>3</b> <b>מטה לשון</b> על-פי תכנית הלימודים*: פרקים ג' וד'	הכרת חוקי הלשון והשימוש בהם לפי דרישת תכנית הלימודים (להלן הפירוט).	15%–10%	<ul style="list-style-type: none"> <li>• דגש על המשמעות, על הצורות/המבנים ועל השימוש בהם.</li> <li>• אין דרישה לציון הכלל הדקדוקי או להגדרת מושגים דקדוקיים.</li> </ul>

\* תכנית הלימודים לבית הספר המ"מ והממ"ד "חינוך לשוני: עברית – שפה, ספרות ותרבות" (תשס"ג), ירושלים, האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים, המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך, התרבות והספורט.

1. הבנת הנקרא – פירוט ממדי ההבנה

א. המשמעות הגלויה בטקסט: איתור מידע ואחזורו (כ-20%)

- איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט
- איתור הגדרות, הסברים ורעיונות המפורשים בטקסט
- ארגון פרטי מידע המפורשים בטקסט
- זיהוי קשרים לוגיים המפורשים בטקסט

ב. המשתמע מתוך הטקסט: היסק והכללה על-פי הטקסט (כ-60%)

- הבנת מילים וביטויים בהסתמך על הכתוב בטקסט
- הבנת קשרים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט
- ארגון המידע המופיע בטקסט: מיון פריטים ויצירת קטגוריות
- הבנת רעיונות המשתמעים מן הטקסט
- הבנת קשרים בתוך הטקסט תוך כדי הסתייגות באזכורים
- השוואה בין רעיונות, תכונות ופרטי מידע
- הבנת טענות על ומסרים עיקריים
- הבחנה בין עובדה ובין דעה בטקסט

ג. יישום, הערכה וביקורת (כ-20%)

- העלאת השערות בהסתמך על הכתוב
- הבעת עמדה מנומקת על הכתוב
- יישום הנלמד מן הטקסט בהקשרים אחרים
- הערכת מטרתו של הטקסט
- הערכת עמדתו של הכותב
- הבנת התפקידים של רכיבי המבנה
- הבנת התפקידים של הרכיבים הלשוניים
- זיהוי משלב הלשון ומשמעותו

## 2. הבעה בכתב – פירוט ממדי ההערכה

### • תוכן (50%)

- א. פיתוח התוכן: פירוט, מורכבות, הצגת נקודות ראות שונות, עושר רעיוני וכד'
- ב. צמידות ורלוונטיות למטלת הכתיבה, לנושא ולמטרה
- ג. מודעות לנמען: הכללת המידע הדרוש לנמען לשם הבנת הטקסט

### • מבנה (20%)

- א. התאמת המבנה הרטורי לסוג הכתיבה ולדרישות המטלה
- ב. יצירת רצף הגיוני בין משפטים, בין רעיונות ובין חלקים שונים של הטקסט (קישוריות ולכידות)
- ג. הצגת הכתוב וארגונו על-פני העמוד (כגון הפרדה בין מילים, בין פסקות ובין כותרת לטקסט)

### • לשון (30%)

- א. משלב לשוני: שימוש בלשון ההולמת את הנושא, את הנמענים ואת המטרה, כפי שהם מוגדרים במטלת הכתיבה
- ב. אוצר מילים: עושר לשוני ודיוק במשמעות
- ג. תחביר: מבנה משפט תקין, התאם דקדוקי (מין, מספר וכד'), שימוש נכון במילות יחס
- ד. פיסוק: שימוש הולם בסימני הפיסוק (נקודה, סימן שאלה, נקודתיים, סימן קריאה ומירכאות לציון ציטוט)
- ה. כתיב: אי-השמטת אותיות והיעדר טעויות

## 3. מטה לשון

- הבנת מבנה המילה (כגון תחיליות וסופיות)
- חלקי הדיבור הבאים: שם עצם, פועל, שם תואר, כינוי גוף
- צורות הפועל (כגון פעיל, סביל, עתיד, ציווי, יחיד, רבים)
- הצירוף השמני: סמיכות, שם עצם ושם תואר (מיודע ובלתי מיודע)
- מילות הקישור
- סימני הפיסוק
- שם המספר

## 2.א מיפוי המבחן

שאלות המבחן לפי החלוקה לנושאים השונים	
שאלות המבחן	הנושא
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10א, 10ב, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21א, 21ב, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 30	הבנת הנקרא
11, 20, 26א, 26ב, 27א, 27ב	ידע לשוני
9כ, 12כ, 13	הבעה בכתב

הטבלה שלפניכם ממפה את השאלות העוסקות בהבנת הנקרא לפי סוגי הטקסטים (הסוגות) ולפי ממדי ההבנה. בכל ממד הבנה יש מספר שונה של פריטים.

מיפוי השאלות בהבנת הנקרא לפי סוג הטקסט (הסוגה) ולפי ממדי ההבנה			
סוג הטקסט			ממדי ההבנה
שימושי/תפעולי	מידעי	סיפורי	
23	14, 15, 19	1, 5	הבנת המשמעות הגלויה בטקסט
25, 28	16, 17, 18, 21א, 21ב	2, 3, 4, 6, 7, 8, 10א, 10ב	המשתמע מתוך הטקסט
24, 29, 30	22	9, 12	יישום, הערכה וביקורת

## הנושא: הבנת הנקרא וידע לשוני

### פרק ראשון: הטקסט הסיפורי – "הילד והפרפר"

מתוך תכנית הלימודים פרק ג': רכיבי החינוך הלשוני פרק ד': הישגים נדרשים	ממדי ההבנה/הנושא	הפריט		
		סוג הפריט	המטלה	
תה"ל עמ' 48-51, 56-59, 75-76 הישג נדרש 4	המשמעות הגלויה בטקסט: איתור הסברים ורעיונות המפורשים בטקסט	פתוח	העתיקו משפט שממנו אפשר ללמוד שהילד לא הבין את מה שראה.	1
	המשתמע מתוך הטקסט: הבנת רעיונות המשתמעים מן הטקסט	פתוח	שערו מדוע הילד היה נרגש.	2
	המשתמע מתוך הטקסט: הבנת מילים וביטויים בהסתמך על הכתוב בטקסט	ר"ב	מה פירוש המילה גולם בסיפור?	3
		ר"ב	מה פירוש המילה השתוקק?	4
	המשמעות הגלויה בטקסט: איתור הסברים ורעיונות המפורשים בטקסט	פתוח	לאיזה תנאי הסכים הילד?	5
	המשתמע מתוך הטקסט: הבנת מילים וביטויים בהסתמך על הכתוב בטקסט	ר"ב	מה הכוונה בביטוי לא עמד בניסיון לפי הסיפור?	6
		ר"ב	מה פירוש המילה משתאות?	7
	המשתמע מתוך הטקסט: הבנת רעיונות המשתמעים מן הטקסט	פתוח	מדוע ביקש הסב מנכדו שלא יסייע לפרפר לבקוע מהגולם?	8
	יישום, הערכה וביקורת: הבעת עמדה מנומקת על הכתוב	פתוח	האם החלטת הסב הייתה החלטה נבונה? נמקו את תשובתכם.	9
	המשתמע מתוך הטקסט: הבנת קשרים בתוך הטקסט באמצעות אזכורים	פתוח	למה הכוונה במילה דבר?	10א
פתוח		למה הכוונה במילים זה קרה?	10ב	
תה"ל עמ' 69-71 הישג נדרש 8	ידע לשוני: חיפוש מילה במילון; זיהוי מבנה מילה	ר"ב	איזו מילה יש לחפש במילון כדי להבין את המילה בְּכַנְפָיו?	11
תה"ל עמ' 48-51, 56-59, 75-76 הישג נדרש 4	יישום, הערכה וביקורת: הבעת עמדה מנומקת על הכתוב	פתוח	מה בסיפור מצא חן בעיניכם יותר מכול? נמקו את תשובתכם.	12

## הנושא: הבעה בכתב

מתוך תכנית הלימודים פרק ג': רכיבי החינוך הלשוני פרק ד': הישגים נדרשים	ממדי ההערכה	הפריט		
		סוג הפריט	המטלה	
תה"ל עמ' 35, 40-41, 77-78 הישג נדרש 3	מבנה ולשון בלבד	פתוח	תשובה לפריט: האם החלטת הסב הייתה נבונה? נמקו את תשובתכם.	כ9
		פתוח	תשובה לפריט: מה בסיפור מצא חן בעיניכם יותר מכול? נמקו את תשובתכם.	כ12
<b>פרק שני: כתיבה</b>				
תה"ל עמ' 35, 40-41, 77-78 הישגים נדרשים 2, 3	תוכן, מבנה ולשון – על-פי המפרט	פתוח	כתיבה למטרות טיעון ושכנוע: מכתב לשכנים – בקשת רשות לשחק במקלט.	13

## הנושא: הבנת הנקרא וידע לשוני

### פרק שלישי: הטקסט המידעי – "הרמב"ם"

מתוך תכנית הלימודים פרק ג': רכיבי החינוך הלשוני פרק ד': הישגים נדרשים	ממדי ההבנה/הנושא	הפריט		
		סוג הפריט	המטלה	
תה"ל עמ' 24-27, 75-76 הישג נדרש 4	המשמעות הגלויה בטקסט: איתור הסברים ורעיונות המפורשים בטקסט	פתוח	מדוע יהודים וגויים העריצו את הרמב"ם?	14
		פתוח	מה עשו היהודים כדי להימלט מהגזרה?	15
	ר"ב	מה פירוש המילה אף במשפט "ואף יהודי קורדובה...?"	16	
	ר"ב	מדוע גדלה הסכנה?	17	
	ר"ב	מה פירוש הביטוי שמו יצא לתהילה?	18	
	חצי פתוח* סידור ברצף	מה קרה אחרי מה?	19	
תה"ל עמ' 68, 72 הישג נדרש 8	ידע לשוני: הבנת התפקיד של סימני הפיסוק	חצי פתוח* הוספת סימני פיסוק	הוסיפו נקודתיים ומירכאות בפסקה.	20
תה"ל עמ' 24-27, 75-76 הישג נדרש 4	המשמעות מתוך הטקסט: הבנת רעיונות המשמעותיים מן הטקסט	פתוח	הביאו דוגמה המלמדת שהרמב"ם היה גדול בתורה.	א21
		פתוח	הביאו דוגמה המלמדת שהרמב"ם היה רופא מצליח.	ב21
	ר"ב	מהו התפקיד העיקרי של התמונה בעמ' 13?	22	

\* ראו הערה בעמוד 15.

<b>הנושא: הבנת הנקרא וידע לשוני</b>				
<b>פרק רביעי: הטקסט השימושי (מדריך ומפעיל) – כללי התנהגות לקראת ל"ג בעומר</b>				
מתוך תכנית הלימודים פרק ג': רכיבי החינוך הלשוני פרק ד': הישגים נדרשים	ממדי ההבנה/הנושא	הפריט		
		סוג הפריט	המטלה	
תה"ל עמ' 43-45, 75-76 הישג נדרש 4	המשמעות הגלויה בטקסט: זיהוי קשרים לוגיים המפורשים בטקסט	פתוח	השלימו בטבלה את הכללים ואת הנימוקים המתאימים.	23
	יישום, הערכה וביקורת: יישום הנלמד מן הטקסט בהקשרים אחרים	ר"ב	איזה משפט מתאר התנהגות לפי הכללים שבקטע?	24
	המשתמע מתוך הטקסט: ארגון המידע המופיע בטקסט, מיון פריטים	פתוח	העתיקו כללים לפי השלבים בהדלקת המדורה.	25
תה"ל עמ' 68, 71 הישג נדרש 8	ידע לשוני: הבנת המושג שורש	חצי פתוח*	הקיפו שלוש מיילים מן השורש ד-ל-ק.	א26
		ר"ב	באיזו שורה כל המילים הן מן השורש ב-ט-ח?	ב26
	ידע לשוני: זיהוי זמנים וגופים של הפועל ושימוש תקין בהם	חצי פתוח* השלמה	השלימו פועל מתאים לפי השורש של הפועל להיכנס.	א27
			השלימו פועל מתאים לפי השורש של הפועל להשאיר.	ב27
תה"ל עמ' 43-45, 75-76 הישג נדרש 4	המשתמע מתוך הטקסט: הבנת מיילים וביטויים בהסתמך על הכתוב בטקסט	ר"ב	מה פירוש הישג ידם של ילדים?	28
	יישום, הערכה וביקורת: הערכת מטרתו של הטקסט	פתוח	מדוע חשוב לפרסם את הקטע הזה?	29
	יישום, הערכה וביקורת: יישום הנלמד מן הטקסט בהקשרים אחרים	פתוח	איפה עוד כדאי לפרסם את הכללים האלה?	30

\* פריט חצי פתוח הוא פריט שבו הנבחן בתשובתו אינו נדרש לנסח את התשובה בלשונו, אלא לכתוב מילה או שתיים, או לפסק משפטים, או להקיף מיילים, או להשלים מיילים.

# פרק ב': הנחיות להעברת המבחן

פרק זה מכיל מידע שמטרתו לסייע לבית-הספר להיערך מראש לקראת ההעברה של מבחן המיצ"ב הפנימי. המידע מתייחס למועד העברת המבחן בכיתה, לשמירה על סודיות המבחנים, להתייחסות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים, לאופן העברת המבחן בכיתה, לתפקידי המורה ועוד. חשוב לקרוא פרק זה לפני העברת המבחן בבית-הספר ולהיערך בהתאם.

## ב.1 היערכות לקראת העברת המבחן

**מועד העברת המבחן:** מבחן זה מיועד להעברה לקראת סוף שנת הלימודים של כיתה ה'. יש לקיים את המבחן בבית-הספר ביום שני, ב' בסיוון התשס"ט, 25 במאי 2009, או בטווח של עד חמישה ימי לימודים ממועד זה.

**הודעה לתלמידים:** מומלץ להודיע מראש לתלמידים בכיתות הנבחרות על מועד המבחן, על היקף החומר הנכלל בו ועל השימושים שיעשו בתוצאותיו, וזאת בהתאם להחלטת בית-הספר (האם הציון ימסר לתלמיד, האם הציון יתבטא בתעודה, האם תישלח הודעה להורים וכדומה).

**שמירה על הסודיות של שאלות המבחן בתוך בית-הספר ומחוצה לו:** מומלץ להעביר את המבחן לכל כיתות ה' באותו יום ובאותה שעה. העברה של המבחן בכיתות מקבילות בהפרישי זמן עלולה לגרום ל"דליפה" של השאלות. נוסף על כך, מאחר שמדובר במבחן שיועבר בבתי-ספר רבים, יש לשמור ככל האפשר על חיסיונם של המבחנים ועל חיסיונה של חוברת הנחיות זו גם לאחר שהמבחן כבר התקיים.

**התאמת תוכן המבחן לצורכי בית-הספר:** ראו סעיף ב.4.

**נוסח המבחן:** ערכה זו עוסקת בנוסח אחד בלבד של המבחן (נוסח ג'), שהוא הנוסח שיועבר לתלמידים. אם יש חשש להעתקות במבחן, על בית-הספר להיערך בהתאם, למשל לתגבר את ההשגחה בכיתות או לבחור בכל פתרון אחר שיראה לנכון.

**היערכות לבחינת תלמידים בעלי צרכים מיוחדים:** ההיערכות ליום הבחינה כוללת התייחסות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים. קריאה וכתובה הן אבני היסוד של הוראת שפת אם, ולכן ההיערכות המיוחדת תהיה רלוונטית רק במקרים שבהם בית-הספר מאשר לתלמידים אלו תנאי היבחנות מותאמים, כפי שמפורט להלן בסעיף ב.2. בהתאם לכך, יכין בית-הספר מראש אמצעי בחינה מיוחדים (למשל, חוברות מוגדלות לתלמידים שיש להם קשיי ראייה), ויידע את התלמידים על אודות ההתאמות שיקבלו (למשל, כיתה שקטה, הפסקות במהלך הבחינה, הארכת זמן וכדומה) ועל אודות ההתאמות שלא יקבלו (הקראת שאלות ו/או הכתבה שלהן). בסעיף ב.2 מפורטות קבוצות התלמידים בעלי הצרכים המיוחדים ואופן ההתייחסות אליהן במיצ"ב הפנימי.

**החזרת המבחנים לתלמידים:** אפשר להחזיר לתלמידים את מחברות המבחן כשבועיים לאחר מועד העברת המבחן (מטעמי שמירת סודיות).

## ב.2 התייחסות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים

הסעיף הזה עוסק בהתאמות האפשריות לנבחנים בעלי צרכים מיוחדים במסגרת המיצ"ב הפנימי<sup>2</sup>. יש לאפשר לתלמידים רבים ככל האפשר מקרב קבוצות אלו להבחן בתנאים נאותים והוגנים, כדי שיוכלו לבטא את יכולותיהם הלימודיות במלואן, וזאת בלי לפגוע באיכות המדידה המתבצעת על-ידי המבחן. במבחן בשפת אם, אחת המטרות היא לבדוק את שליטתם של התלמידים **בהפקת משמעות** מטקסט כתוב. במקרה זה, התאמה מסוג הקראה תפגע במהות המדידה, ולכן מומלץ **שלא לאפשר הקראת שאלות ו/או הכתבה שלהן**. תלמידים בעלי צרכים מיוחדים יתמודדו כמיטב יכולתם עם פענוח טקסטים בעזרת הכלים העומדים לרשותם. עם זאת, בית-הספר יכול לשקול אם לאפשר להם התאמות אחרות, כגון היבחנות בכיתה שקטה, מתן הפסקות במהלך המבחן, הארכת זמן וכדומה.

### להלן פירוט אופן ההתייחסות לקבוצות של תלמידים בעלי צרכים מיוחדים:

**תלמידים הלומדים בכיתות של החינוך המיוחד:** המבחן נועד לבדוק את רמת השליטה של התלמידים בחומר הלימודים על-פי תכנית הלימודים הכללית. לכן בית-הספר יכול לאפשר, על-פי שיקול דעתו, התאמות בהתאם לתח"י (תכנית חינוכית יחידנית) של כל תלמיד. עם זאת, בדומה למיצ"ב החיצוני, אין חובה לבחון את התלמידים האלה.

**תלמידים עולים חדשים הנמצאים פחות משנה אחת בארץ ותלמידים בכיתות אולפן או בכיתות קלט:** המבחן נועד לבדוק את רמת השליטה בחומר הלימודים של תלמידים השולטים בשפת המבחן. על כן, מבחן זה אינו מתאים לאוכלוסיית התלמידים הזאת. עם זאת, בית-הספר רשאי לשקול את האפשרות לבחון את התלמידים האלה בתנאים מותאמים, על-פי מידת שליטתם בשפה ועל-פי יכולתם להבין כהלכה טקסט כתוב.

**תלמידים עולים חדשים הנמצאים בארץ בין שנה אחת לשלוש שנים:** התלמידים האלה ייבחנו בכיתות הרגילות וללא התאמות.

**תלמידים בכיתות רגילות הזכאים לתמיכה מתכנית השילוב:** ההחלטה כיצד ייבחנו תלמידי השילוב במיצ"ב הפנימי נתונה לשיקול דעתו של צוות בית-הספר. מאחר שהמבחן מבוסס על תכנית הלימודים הכללית, ייתכן שאינו מתאים להיקף הלמידה של התלמידים האלה. עם זאת, יש להכיר בחשיבות הרגשית והחברתית של עצם השתתפותם במבחן עם עמיתיהם לכיתה. לכן, צוות בית-הספר צריך לשקול כיצד לבחון אותם, וזאת בהתאם ליכולותיהם הקוגניטיביות, הרגשיות והחברתיות, ובהתאם לתח"י של כל תלמיד. כמו כן, בית-הספר יכול לפטור אותם מחלקים מסוימים של המבחן או משאלות קשות, או לפצל בעבורם את המבחן לכמה מקטעים.

<sup>2</sup> במבחני המיצ"ב החיצוני ניתנו תנאים אחידים, על-פי המוגדר בחוזר מנכ"ל "הוראות קבע" סח/3(א) סעיף 3-4. בנושא התאמות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים במבחנים ארציים (המיצ"ב/מאה מושגים/מבחני החמ"ד) בבתי-הספר היסודיים ובחטיבות הביניים.

**תלמידים בעלי לקויות למידה שאינם זכאים לתמיכה מתכנית השילוב:** בקבוצה זו נכללים תלמידים שאינם זכאים לתמיכה מתכנית השילוב (בין שעברו אבחון בידי גורם חיצוני ובין שלא), אך מתמודדים עם קשיי למידה, בעיקר בקריאה ובכתיבה. תלמידים אלה ייבחנו בכיתות הרגילות בלי התאמות מיוחדות, ויש לעודד אותם לענות על שאלות רבות ככל האפשר. במקרים שבהם עולה הצורך, אפשר לתת לתלמידים אלה התאמות כמפורט לעיל ובלבד שלא יכללו הקראה או הכתבה.

## 3.ב הנחיות כלליות להעברת המבחן בכיתה

בסעיף הזה מוצגות הנחיות כלליות להעברת המבחן בכיתה. העברת המבחן על-פי הנחיות אחידות תתרום להבטחת מהימנות המבחן, ותיתן לכל תלמיד הזדמנות שווה לבטא את ידיעותיו ואת מידת שליטתו בחומר הלימודים.

### שעת העברת המבחן ומשכו

- מומלץ לקיים את המבחן בשעות שבהן התלמידים ערניים, ושאינן בסביבה גורמים העלולים להפריע להם. המיצ"ב החיצוני מתקיים בשעות השלישית והרביעית של יום הלימודים, ומומלץ להעביר גם את המבחן הפנימי בשעות האלה.
- הזמן המוקצב למבחן המועבר בשלמותו הוא **90 דקות ללא הפסקות**. משך זמן זה תוכנן כך שהתלמידים יוכלו להשיב בנינוחות על כל שאלות המבחן. אם תלמידים יזדקקו לכמה דקות נוספות כדי להשלים את המבחן, אפשר לתת להם תוספת זמן קצרה, בכפוף להחלטת בית-הספר. בכל מקרה, מומלץ שלא לתת תוספת זמן העולה על 15 דקות. לפני התחלת המבחן יש להודיע לתלמידים על משך הזמן העומד לרשותם, אולם אין לזרז את התלמידים במהלך המבחן ואין לכתוב על הלוח את משך הזמן הנותר לסיום המבחן.

**סיום המבחן לפני תום הזמן המוקצב:** בית-הספר יקבע אם התלמידים שסיימו את המבחן לפני תום הזמן המוקצב יישארו בכיתה או יצאו החוצה. רצוי לעודד את התלמידים האלה לבדוק שוב את תשובותיהם, ורק לאחר מכן למסור את מחברותיהם.

**השגחה בכיתה האם:** מומלץ כי המורה לעברית יעבור בין הכיתות הנבחרות בעת המבחן ולא ישמש משגיח באף אחת מהן. לצורך השגחה בכיתה מומלץ למנות מורה **שאינו** מלמד את המקצוע.

## **תפקידיו של המורה לעברית:**

1. **מתן הבהרות לפני התחלת המבחן:** לפני התחלת המבחן ימסור המורה לעברית לפי שיקול דעתו הבהרות כלליות לתלמידים בכיתות הנבחנות בנוגע לתוכני המבחן.
2. **תיעוד שאלות התלמידים בזמן המבחן:** אחת המטרות של המבחן הפנימי היא לסייע למורה לעברית למפות את הידיעות של התלמידים ואת הקשיים שלהם. לפיכך, יש חשיבות לתיעוד השאלות שהתלמידים שואלים בזמן המבחן. מומלץ כי המורה לעברית יעבור בזמן המבחן בכיתות הנבחנות וירשום את השאלות שהתלמידים שואלים. על-פי השאלות האלה ועל-פי תוצאות המבחן יוכל המורה לפתח תובנות פדגוגיות ולהסיק מסקנות שישפיעו על אופן ההוראה בכיתה.

## **תפקידיו של המורה המשגיח בשעת המבחן:**

1. לפקח על המהלך התקין של המבחן ולשמור על הסדר ועל טוהר הבחינה.
2. לוודא שכל תלמיד עובד באופן עצמאי. שימו לב כי אין להשיב לתלמידים על שאלות העוסקות בתחום התוכן, להקריא את שאלות המבחן, ולרמוז על התשובה הנכונה או לכוון את התלמידים לתשובה הנכונה.
3. ליצור אווירת עבודה שקטה ונינוחה, ללא לחץ של זמן, שתאפשר לתלמידים לבטא את הידע שלהם בצורה הטובה ביותר.
4. לסייע לתלמידים בפתרון בעיות טכניות (דפוס לא ברור, חוברת פגומה וכדומה), או בפתרון בעיות אישיות **שאינן קשורות לתוכן המבחן** (מתן אישור לאכול ולשתות במהלך המבחן על-פי מדיניות בית-הספר, טיפול בבעיות חריגות וכו').
5. לעודד את התלמידים להשיב על כל שאלות המבחן, ולבקש מהם לבדוק את תשובותיהם לפני הגשת המבחן למורה.
6. לתעד את השאלות שהתלמידים שואלים במהלך המבחן (אם המורה לעברית אינו נמצא בכיתה). ראו סעיף "תפקידיו של המורה לעברית" שלעיל.
7. אפשר לכתוב על הלוח את מספר הנקודות המוקצה לכל תשובה על כל אחת משאלות המבחן.

**תלמידים הזכאים לתנאי מבחן מותאמים:** תלמידים אלו יקבלו את התנאים המפורטים בסעיף 2.ב. שלעיל בכיתות האם (למשל, חוברות מבחן מוגדלות, היבחנות בכיתה שקטה וכדומה).

## הנחיות לתלמידים לפני חלוקת המבחן:

1. יש להסביר לתלמידים את מטרת המבחן.
2. יש לציין כמה זמן עומד לרשותם.
3. יש לציין שהמבחן מורכב משאלות סגורות (רב־בררה) ומשאלות פתוחות. בשאלות הסגורות יש תשובה נכונה אחת ועליהם לסמן אותה. בשאלות הפתוחות יש לכתוב את התשובה במקום המיועד לכך.
4. יש להסביר לתלמידים מה יהיה עליהם לעשות אם יסיימו את המבחן לפני הזמן.
5. יש לבקש מהתלמידים להתייחס למבחן ברצינות המרבית ולהשיב על כל השאלות. יש להציע להם לנסות ולהשיב על כל שאלה, גם אם נדמה להם שאינם יודעים את התשובה או שאינם בטוחים שתשובתם נכונה.
6. יש להסביר לתלמידים את נוהלי ההתנהגות בשעת המבחן (יציאה לשירותים, אכילה, שאילת שאלות וכו').

**הנחיות לתלמידים לאחר חלוקת המבחנים:** אם הוחלט לשנות את תוכן המבחן ולא לכלול בו את הטקסט השימושי (ראו סעיף ב.4 שלהלן), יש להבהיר לתלמידים על אילו שאלות עליהם להשיב ועל אילו לא. יש להבהיר כי השאלות המבוטלות לא ייכללו בחישוב הציון. מומלץ לכתוב פרטים אלה על הלוח.

# 4.ב התאמות לצורכי בית-הספר בתוכן המבחן ובאופן העברתו

המיצ"ב הפנימי הוא מבחן פנים בית-ספרי, ואחד היתרונות הנובעים מכך הוא שניתן להתאימו לצורכי בית-הספר (זאת בניגוד למיצ"ב החיצוני שבו העברה ובדיקה סטנדרטיות הן הכרחיות).

עקרונית, מבחני המיצ"ב נבנים בהלימה לתכניות הלימודים בכל תחום דעת ולכן רצוי להעבירם לתלמידים במתכונתם המלאה. עם זאת, קיימת שונות בין בתי-הספר בתהליכי ההוראה-למידה, ומבחן המיצ"ב, בשל היותו סטנדרטי ואחיד, לעתים אינו נמצא בהלימה מלאה עם ההוראה והלמידה בכיתה מסוימת.

לפיכך, בית-הספר רשאי, לפי שיקול דעתו, להעביר את מבחן המיצ"ב הפנימי ו/או להעריך אותו בדרכים שונות מאלה המופיעות בהנחיות. כלומר, קיימת אפשרות לערוך התאמות במבחן כך שתוצאותיו יוכלו לסייע לבית-הספר בתהליכי קבלת החלטות בנוגע לתכנון ההוראה והלמידה בנושאי הלימוד הנבדקים, ובנוגע להתפתחותם של לומדים בעלי יכולות שונות.

עם זאת, חשוב לזכור כי **העברה לא סטנדרטית של המיצ"ב הפנימי לא תאפשר לערוך השוואה תקפה להישגי קבוצות השוואה הארציות.**

## להלן כמה אפשרויות להגמשת השימוש במיצ"ב הפנימי:

1. **התאמת תוכן המבחן לנלמד בכיתה:** מאחר שהמבחן כולל שלושה טקסטים, במקרה הצורך אפשר לבחון את התלמידים בשני טקסטים בלבד. במקרה כזה, מומלץ לוותר על הטקסט השימושי, ולא על הטקסט הסיפורי או על הטקסט המידעי.

## 2. התאמות בהעברת המבחן בכיתה:

- **משך הבחינה** – בית-הספר יכול להחליט אם להאריך את משך הבחינה או לקצרו בהתאם לשינויים שערך במבחן או על יסוד שיקולים אחרים.
- **העברת המבחן בכמה מקטעים** – אפשר לבחון את התלמידים על כל טקסט בנפרד במועדים שייקבעו על-ידי בית-הספר.

3. **שינוי בהליך הבדיקה** – ראו סעיף ג.3.

# פרק ג': הנחיות לבדיקת המבחן

פרק זה כולל מידע שיסייע לצוות בית־הספר בבדיקת המבחן ובציינונו. בראשית הפרק יוצגו המחונן וההנחיות לשימוש בו בעת בדיקת המבחנים, ההנחיות לבדיקת המבחנים וחישוב הציונים (באופן ידני, במנב"ס/במנבסון או במיציבית – כלי המבוסס על אקסל). כמו כן, יוצגו הסברים על ההשוואה בין הנתונים של בית־הספר ובין הנתונים של כלל בתי־הספר דוברי העברית, שיתפרסמו במועד מאוחר יותר.

## 1.ג המחונן וההנחיות לשימוש בו בעת בדיקת המבחנים

לנוחיות המורים, נעשה מאמץ לפתח מחונן מפורט ככל האפשר. המחונן מציין את סוג הפריט (רב־בררה/פתוח), את התשובה הנכונה לכל פריט, לרבות תיאור של רמות הביצוע האפשריות, ואת טווח הערכים לתשובה.

### שימו לב,

- יש לתת ניקוד לכל סעיף בנפרד.
- התלמיד יקבל אפס נקודות על כל שאלה שלא השיב עליה.
- בעמודה שכותרתה "טווח הערכים לתשובה", הערכים או טווח הערכים מתייחסים לאפשרויות הניקוד (אותן אפשרויות מופיעות גם בדף ריכוז הציונים). אם, למשל, כתוב כי הניקוד הוא 2,1,0, התלמיד יכול לקבל אפס נקודות, נקודה אחת או 2 נקודות. אם כתוב 2,0, התלמיד יכול לקבל אפס נקודות או 2 נקודות, ללא ניקוד ביניים.
- בשאלות סגורות (רב־בררה) יש להתייחס לשאלה שבה סימן התלמיד יותר מתשובה אחת, כאילו לא השיב עליה כלל.

## מחווון למבחן בעברית לכיתה ה' (נוסח ג'), מיצ"ב פנימי, התשס"ט

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות
		<b>פרק ראשון: הסיפור – "הילד והפרפר"</b>		
1	פתוח המשמעות הגלויה	<p>2 = העתקת משפט אחד מבין אלה:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• "ניגש הילד והתבונן גם הוא, אולם לא הצליח לזהות את הדבר" (שורות 3–4) (או: "אולם לא הצליח לזהות את הדבר").</li> <li>• "מה זה? הוא שאל את סבו..." (שורה 5) (או: "מה זה?").</li> <li>• "גולם? גלגל הילד בלשונו את המילה החדשה..." (שורה 8).</li> </ul> <p><b>הערה:</b> תשובה שיש בה יותר ממשפט אחד נכון, או תשובה הכוללת את המשפט הנכון ומספר מילים עודפות, תתקבל גם כן כתשובה נכונה.</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	2,0	2 נק'
2	פתוח המשתמע	<p>2 = תשובה הכוללת הסבר הגיוני התואם את הכתוב בסיפור, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- כי הילד שמח לקבל את הגולם.</li> <li>- כי הגולם היה דבר חדש לילד.</li> <li>- כי סבא הסכים לתת לו את הגולם.</li> <li>- כי הילד ציפה לראות את הפרפר שיבקע מן הגולם.</li> <li>- כי הילד הרגיש שסבא סומך עליו.</li> </ul> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	2,0	2 נק'
3	ר"ב המשתמע	<p>2 = תשובה נכונה: (2) שלב בהתפתחות הפרפר.</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	2,0	2 נק'
4	ר"ב המשתמע	<p>2 = תשובה נכונה: (3) רצה מאוד</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	2,0	2 נק'
5	פתוח המשמעות הגלויה	<p>2 = תשובה המציינת את התנאי שהתנה הסב שלא לעזור לפרפר לבקוע מן הגולם.</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	2,0	2 נק'
6	ר"ב המשתמע	<p>2 = תשובה נכונה: (1) לא התגבר על רצונו לעזור לפרפר.</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	2,0	2 נק'

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות
7	המשתמע ר"ב	2 = תשובה נכונה: (4) מופתעות 0 = כל תשובה אחרת.	2,0	2 נק'
8	המשתמע פתוח	2 = תשובה המציינת <b>אחת</b> מן הסיבות האלה: <ul style="list-style-type: none"> <li>• כי אין לסייע להתרחשויות בטבע, והכול נעשה בכוחו של הבורא/כי זו דרכו של עולם.</li> <li>• כי כאשר הפרפר מנסה לבקע את מעטפת הגולם הוא מחזק את כנפיו/כי כאשר עוזרים לפרפר לבקע את מעטפת הגולם, מונעים ממנו את האפשרות לחזק את כנפיו.</li> </ul> <b>הערה:</b> תשובות כמו "כדי שהפרפר יוכל לעוף", יתקבלו גם כן כתשובות נכונות. 0 = כל תשובה אחרת.	2,0	2 נק'

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות
		הערה: שאלה 9 נבדקת פעמיים: פעם בהבנת הנקרא (התוכן) ופעם בהבעה בכתב (המבנה והלשון) (9כ).		
9	פתוח יישום, הערכה וביקורת	<p><b>3 =</b> תשובה הכוללת את דעת התלמיד על החלטת הסב, בליווי נימוק הגיוני קשור למהות הסיפור, ומתייחס להחלטה של הסב בשלב שבו קיבל אותה (לא ידע עדיין את התוצאות).</p> <p><b>או:</b> תשובה המתייחסת להשערה/להערכה של הסב לגבי תוצאות החלטתו/לגבי הסיכון שבהחלטה.</p> <p><b>או:</b> תשובה המתייחסת לכוונה החינוכית של הסב. דוגמאות:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ההחלטה של הסב הייתה החלטה נבונה כי הוא רצה לבדוק אם נכדו יעמוד בניסיון/כי הוא רצה ללמד את נכדו שזה חשוב/כי הוא רצה ללמד את נכדו על נפלאות הבריאה.</li> <li>- ההחלטה של הסב לא הייתה החלטה נבונה כי הוא היה צריך לדעת שהילד לא יעמוד בניסיון/כי הוא היה צריך להסביר לילד מה עלול לקרות.</li> </ul> <p><b>1 =</b> תשובה הכוללת את דעת התלמיד על החלטת הסב בליווי נימוק הגיוני שאינו קשור למהות הסיפור, או נימוק שאינו מתייחס לשלב קבלת ההחלטה אלא לתוצאותיה, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- החלטת הסב הייתה נבונה כי הוא רצה לתת לנכדו מתנה/כי הוא רצה לשמח את הילד.</li> <li>- החלטת הסב לא הייתה נבונה כי בסופו של דבר הפרפר מת/כי הילד לא עמד בניסיון.</li> </ul> <p><b>0 =</b> תשובה ללא נימוק.</p> <p><b>או:</b> תשובה בליווי נימוק שאינו הגיוני, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- החלטת הסב הייתה נבונה כי הוא אמר לנכד שלא לעזור לפרפר אבל בסוף הפרפר מת.</li> </ul> <p><b>הערה:</b> תתקבל תשובה שיש בה דעה לחיוב ודעה לשלילה, בתנאי שתנומק כהלכה על-פי המחון.</p>	3,1,0	3 נק'

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות
99	פתוח הבעה בכתב	<p>התוכן נבדק בשאלה 9.</p> <p><b>בדיקה הוליסטית של איכות הכתיבה בלבד</b></p> <p>5 = איכות כתיבה מיטבית</p> <p>3 = איכות כתיבה בינונית</p> <p>0 = איכות כתיבה נמוכה</p> <p><b>כדי לקבוע את איכות הכתיבה יש להתייחס לרכיבים הבאים:</b></p> <p>מבנה התשובה; מבנה המשפטים; הרצף בין המשפטים; מילות הקישור; משלב הלשון; סימני הפיסוק (שימוש תקין בסימני הפיסוק, ללא הקפדה על הפיסוק באמצע משפט); הכתיב.</p> <p><b>הערה:</b> איכות הכתיבה נבדקת בלא תלות באיכות התוכן.</p>	5,3,0	5 נק'
10	פתוח המשתמע	<p>א. 1 = לגולם</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	1,0	1 נק'
	פתוח המשתמע	<p>ב. 1 = לתנועת הפרפר בתוך הגולם/לתנועת הגולם</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	1,0	1 נק'
11	ר"ב ידע לשוני (מילון)	<p>2 = תשובה נכונה: (4) כנף.</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	2,0	2 נק'

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות
		הערה: שאלה 12 נבדקת פעמיים: פעם בהבנת הנקרא (התוכן) ופעם בהבעה בכתב (המבנה והלשון) (12כ).		
12	פתוח יישום, הערכה וביקורת	<p>3 = תשובה הכוללת ציון של פרט בסיפור שמצא חן בעיני התלמיד או אמצעי רטורי שמצא חן בעיני התלמיד, בליווי נימוק מתאים, או בליווי דוגמאות, לדוגמה:</p> <p>– מצא חן בעיני בסיפור שהסב חשש לתת לנכדו את הגולם כי הוא לא ידע אם נכדו יעמוד בניסיון, אבל למרות זאת הוא רצה לתת לו הזדמנות.</p> <p>– מצא חן בעיני המשפט הזה: "הביט הסב בנכדו בעיניים חודרות אשר אהבה ותוכחה שימשו בהן בערבוביה..." מכיוון שיש כאן שני דברים מנוגדים.</p> <p>1 = תשובה הכוללת פרט או פרטים מן הסיפור שמצאו חן בעיני התלמיד בליווי נימוק חלקי או נימוק לא ממצה.</p> <p><b>או:</b></p> <p>תשובה הכוללת תיאור של פרט/דוגמה מתוך הסיפור, שמהם אפשר להסיק מה מצא חן בעיני הילד (ללא נימוק מובהק), לדוגמה:</p> <p>– מצא חן בעיני איך שהפרפר ניסה לצאת ולא הצליח, ואז הילד עזר לו וראה איזה כנפיים יפות יש לפרפר הקטן.</p> <p>0 = תשובה סתמית, לדוגמה:</p> <p>– הסיפור יפה.</p> <p>– הסיפור מעניין.</p> <p><b>או:</b></p> <p>תשובה שאינה נכונה על-פי הסיפור, לדוגמה:</p> <p>– שהסב כעס על הנכד.</p>	3,1,0	3 נק'

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות
12כ	פתוח הבעה בכתב	<p>התוכן נבדק בשאלה 12.</p> <p><b>בדיקה הוליסטית של איכות הכתיבה בלבד</b></p> <p>5 = איכות כתיבה מיטבית</p> <p>3 = איכות כתיבה בינונית</p> <p>0 = איכות כתיבה נמוכה</p> <p><b>כדי לקבוע את איכות הכתיבה יש להתייחס לרכיבים הבאים:</b></p> <p>מבנה התשובה; מבנה המשפטים; הרצף בין המשפטים; מילות הקישור; משלב הלשון; סימני הפיסוק (שימוש תקין בסימני הפיסוק, ללא הקפדה על הפיסוק באמצע משפט); הכתיב.</p> <p><b>הערה:</b> איכות הכתיבה נבדקת בלא תלות באיכות התוכן.</p>	5,3,0	5 נק'

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות
		<b>פרק שני: הבעה בכתב – מכתב לשכנים</b>		
		משימת ההבעה בכתב נבדקת על-פי הקטגוריות של תוכן, מבנה ולשון.		
13	הבעה בכתב	0 = הטקסט כולל משפט אחד בלבד, או שבטקסט לא באה לידי ביטוי הסוגה הנדרשת במטלה: טקסט טיעון/שכנוע.		
		<b>א. תוכן</b>		
3 נק'	פתוח תוכן	<p>① <b>הצגת הבקשה/הבעיה</b></p> <p>3 = הצגת הבקשה והרקע לבקשה (חס בחוץ, חופשה, היעדר מקום אחר למשחקים, סכנה לשחק ברחוב).</p> <p>2 = הצגת הבקשה והצגה חלקית של הרקע.</p> <p>1 = הצגת הבקשה בלבד.</p> <p>0 = הטקסט אינו עונה על הדרישה, לדוגמה: טקסט שנכתב על-ידי השכנים המבוגרים.</p>	3,2,1,0	
6 נק'	פתוח תוכן	<p>② <b>שימוש באמצעי שכנוע</b></p> <p>6 = שכנוע הנמענים לתמוך בבקשה תוך כדי שימוש באמצעים מגוונים ומפותחים, כגון נימוקים לבקשה, הצעות לפתרונות, הבטחות, התנצלות, יצירת הזדהות וכו'.</p> <p>4 = שימוש באמצעי שכנוע שאינם מפותחים דיים.</p> <p>2 = שימוש באמצעי שכנוע דלים, או שימוש בנימוקים כפי שהם כתובים במטלה (חס בחוץ).</p> <p>0 = הטקסט אינו עונה על הדרישה.</p>	6,4,2,0	
		<b>הערה לקטגוריית התוכן:</b> תשובה שתכלול עמדה מנוגדת לזו שבמטלה, ותנומק כהלכה, תיבדק בקטגוריות מבנה ולשון בלבד.		
		<b>ב. מבנה</b>		
1 נק'	פתוח מבנה	<p>① <b>מסגרת הכתיבה</b></p> <p>1 = מכתב לשכנים (ולא תשובה לשאלה או תור בדיבור). <b>הערה:</b> לא נדרש מבנה של מכתב אבל נדרש דיאלוג עם הנמענים.</p> <p>0 = הטקסט אינו עונה על הדרישה.</p>	1,0	

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות
		<b>ג. לשון</b>		
מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות
2	פתוח מבנה	<p><b>לכידות וקישוריות</b> ②</p> <p>= 4 הטקסט לכיד ומקושר. הרעיונות מאורגנים במבנים מתאימים: טיעון והנמקה, תיאור והדגמה, בעיה ופתרון. יש רצף בין משפטים ובין פסקאות ושימוש בקשרים לוגיים מתאימים.</p> <p>= 2 הטקסט לכיד והקישוריות חלקית או: לכידות חלקית.</p> <p>= 0 הטקסט אינו לכיד ואינו מקושר.</p>	4,2,0	4 נק'
1	פתוח לשון	<p><b>אוצר מילים ומשלב לשון</b> ①</p> <p>= 2 אוצר מילים עשיר ומגוון ומשלב לשון ההולם כתיבה (ולא דיבור).</p> <p>= 1 אוצר מילים דל/משלב נמוך.</p> <p>= 0 לשון דבורה.</p>	2,1,0	2 נק'
2	פתוח לשון	<p><b>מורפולוגיה ותחביר</b> ②</p> <p>= 1 מבנה תקין של מילים ושל משפטים. התאמה במין, במספר וביידוע.</p> <p>= 0 שגיאות רבות במבנה המשפט ובהתאם הדקדוקי.</p>	1,0	1 נק'
3	פתוח לשון	<p><b>פיסוק</b> ③</p> <p>= 1 שימוש נכון בסימני הפיסוק (ללא הקפדה על פסיק באמצע משפט).</p> <p>= 0 חסרים סימני פיסוק בטקסט.</p>	1,0	1 נק'
4	פתוח לשון	<p><b>כתיב</b> ④</p> <p>= 2 כתיב נכון (ללא התייחסות לכללי הכתיב המלא). אין להוריד נקודות על שגיאת כתיב אחת או על שגיאת כתיב חוזרת.</p> <p>= 1 עד ארבע שגיאות כתיב.</p> <p>= 0 מעל ארבע שגיאות כתיב.</p>	2,1,0	2 נק'

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות
		<b>פרק שלישי: הטקסט המידעי – "הרמב"ם"</b>		
14	פתוח המשמעות הגלויה	<p><b>2 =</b> תשובה המסתמכת על הקטע וכוללת <b>שתיים</b> מן הסיבות שלהלן להערצת יהודים וגויים את הרמב"ם:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. הוא היה גדול בתורה.</li> <li>2. הוא עסק בתחומים רבים.</li> <li>3. הוא היה רופא.</li> </ol> <p>דוגמאות:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- הרמב"ם היה ענק בתורה ובחכמה/היה תלמיד חכם.</li> <li>- הרמב"ם היה בעל כשרונות נדירים.</li> <li>- הרמב"ם עסק בהרבה תחומים: הלכה, רפואה, פילוסופיה וכו'.</li> </ul> <p><b>1 =</b> תשובה הכוללת סיבה <b>אחת</b> מבין הנ"ל.</p> <p><b>אז:</b></p> <p>תשובה הכוללת סיבה אחת כללית, ותשובה אחרת הכוללת דוגמה לאותה סיבה, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- הוא היה רופא/הרמב"ם טיפל בהרבה אנשים חולים.</li> </ul> <p><b>0 =</b> תשובה שאינה מסתמכת על הקטע.</p>	2,1,0	2 נק'
15	פתוח המשמעות הגלויה	<p><b>2 =</b> תשובה הכוללת את <b>שתי</b> הדרכים שבהן נהגו היהודים כדי להימלט מהגזרה:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. להתחזות למוסלמים אבל להמשיך ולקיים בסתר את מצוות התורה/להתחפש למוסלמים.</li> <li>2. לברוח מן הכובשים המוסלמים בעירם לעיר אחרת/ לברוח.</li> </ol> <p><b>1 =</b> תשובה הכוללת אפשרות <b>אחת</b> מבין הנ"ל.</p> <p><b>0 =</b> כל תשובה אחרת.</p>	2,1,0	2 נק'
16	ר"ב המשתמע	<p><b>2 =</b> תשובה נכונה: (1) גם</p> <p><b>0 =</b> כל תשובה אחרת.</p>	2,0	2 נק'

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות	
17	ר"ב המשתמע	3 = תשובה נכונה: (3) כי הם סייעו ליהודים. 0 = כל תשובה אחרת.	3,0	3 נק'	
18	ר"ב המשתמע	2 = תשובה נכונה: (4) הוא התפרסם לטובה. 0 = כל תשובה אחרת.	2,0	2 נק'	
19	פתוח המשמעות הגלויה	3 = תשובה הכוללת את המספרים האלה בסדר הבא: 4 3 <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"><tr><td>1</td></tr></table> 5 2 0 = כל תשובה אחרת.	1	3,0	3 נק'
1					
20	פתוח ידע לשוני (סימני הפיסוק)	2 = תשובה הכוללת הוספת <b>נקודתיים ומירכאות</b> במקומות הבאים: חכם אחד פנה ליהודי מצרים, שהעריצו מאוד את הרמב"ם, ואמר: "התבוננתי בספרו של הרמב"ם, ואכן הוא מלא בחכמת התורה". החכם המשיך בדבריו ואמר שהספר נפלא. <b>הערה:</b> כתיבת הרמב"ם בתוך מירכאות אינה מורידה נקודה, בתנאי שסימני מירכאות גם במקומות המתאימים. 1 = הוספה של <b>נקודתיים בלבד</b> או של <b>מירכאות בלבד</b> במקום המתאים. <b>או:</b> הוספה של <b>נקודתיים ומירכאות</b> במקומות המתאימים ועוד הוספה אחת שגויה. <b>או:</b> הוספה של <b>נקודתיים בלבד</b> או של <b>מירכאות בלבד</b> ועוד הוספה אחת שגויה. 0 = הוספה של <b>נקודתיים</b> או של <b>מירכאות</b> במקומות <b>לא מתאימים</b> . <b>או:</b> הוספה של <b>נקודתיים ומירכאות</b> במקומות המתאימים ועוד שתי הוספות שגויות, או יותר. <b>או:</b> כל תשובה אחרת.	2,1,0	2 נק'	

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות
21	פתוח המשתמע	<p><b>א.</b> = 2 תשובה המסתמכת על הטקסט, ומתמקדת בגדולתו של הרמב"ם בתורה, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- הרמב"ם כתב ספרי הלכה הנלמדים עד היום.</li> <li>- הרמב"ם היה רב חשוב.</li> <li>- הרמב"ם פסק הלכות.</li> </ul> <p>= 0 תשובה המצטטת מתוך הטקסט אמירה שהרמב"ם היה גדול בתורה, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- הרמב"ם היה ענק בתורה ובחכמה.</li> </ul> <p><b>או:</b> כל תשובה שאינה מלמדת על גדולתו של הרמב"ם בתורה.</p>	2,0	2 נק'
	פתוח המשתמע	<p><b>ב.</b> = 2 תשובה המסתמכת על הטקסט, ומתמקדת בגדולתו של הרמב"ם ברפואה, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- הרמב"ם התפרסם כרופא גדול.</li> <li>- הרמב"ם היה רופאו האישי של מלך מצרים.</li> <li>- הרמב"ם ריפא חולים רבים.</li> </ul> <p>= 0 תשובה המצטטת מתוך הטקסט אמירה שהרמב"ם היה רופא גדול.</p> <p><b>או:</b> כל תשובה שאינה מלמדת על גדולתו של הרמב"ם ברפואה.</p>	2,0	2 נק'
22	ר"ב יישום, הערכה וביקורת	<p>= 3 תשובה נכונה: (3) להציג מידע נוסף על זה שבקטע.</p> <p>= 0 כל תשובה אחרת.</p>	3,0	3 נק'

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות
		<b>פרק רביעי: הטקסט השימושי – "כללי התנהגות לקראת ל"ג בעומר"</b>		
23	פתוח המשמעות הגלויה	<p><b>2</b> = כתיבת <b>שלוש</b> השלמות נכונות לפי הקטע שבהן קיימת התאמה בין הכלל ובין הנימוק, לדוגמה:</p> <p>1. כי אפשר להיפצע מן המסמרים שעל הקרשים.</p> <p>2. כי יש להתגונן מפני גצים.</p> <p>3. אין לזרוק לאש חומרים דליקים/בתום ההדלקה יש להרחיק מן השטח כל חומר דליק/אין להדליק מדורות בקרבת מתקני דלק.</p> <p><b>1</b> = תשובה הכוללת <b>שתי</b> השלמות נכונות או השלמה <b>אחת</b> נכונה.</p> <p><b>0</b> = כל שלוש ההשלמות שגויות.</p>	2,1,0	2 נק'
24	ר"ב יישום, הערכה וביקורת	<p><b>3</b> = תשובה נכונה: (1) אחת התלמידות הביאה עמה למדורה פלסטרים, תחבושות ויוד.</p> <p><b>0</b> = כל תשובה אחרת.</p>	3,0	3 נק'

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות			
25	פתוח המשתמע	<p><b>2 =</b> העתקת <b>שלושה</b> כללים מן הקטע, שכל אחד מהם מתאים לשלב אחר בתהליך הדלקת המדורה וכיבוייה.</p> <p><b>הערה:</b> תשובה שבה הכללים ייכתבו בלשון התלמיד ויתבססו על הקטע, תיחשב גם כן תשובה נכונה.</p> <p><b>דוגמאות לכללים:</b></p>	2,1,0	2 נק'			
					<b>לפני הדלקת המדורה</b>	<b>בזמן שהמדורה דולקת</b>	<b>בעת כיבוי המדורה</b>
					היזהרו מחיפוש קרשים במקומות שבהם הצמחייה גבוהה.		
					אין להיכנס לאתרי בנייה.		
					יש לאסוף קרשים ללא מסמרים.		
					אין להבעיר מדורה מתחת לקווי חשמל ו/או לקווי טלפון ו/או בקרבת עצים ושיחים ו/או בקרבת מתקני דלק.		
					ההדלקה תיעשה על-ידי מבוגר בלבד.		
						בתום ההדלקה יש להרחיק מן השטח כל חומר דליק.	
					יש להרחיק את חומרי ההדלקה (מהישג ידם של ילדים).	יש להרחיק את חומרי ההדלקה (מהישג ידם של ילדים).	יש להרחיק את חומרי ההדלקה (מהישג ידם של ילדים).
					צריך לגדר את המדורה באבנים, (כדי שילדים לא יתקרבו אליה).	צריך לגדר את המדורה באבנים, (כדי שילדים לא יתקרבו אליה).	
					יש לשמור על מרחק גדול דיו בין מדורה למדורה.		
					יש לנעול נעליים גבוהות ו/או ללבוש מכנסיים ארוכים.	יש לנעול נעליים גבוהות ו/או ללבוש מכנסיים ארוכים.	יש לנעול נעליים גבוהות ו/או ללבוש מכנסיים ארוכים.
						אין לזרוק לאש חומרים דליקים העלולים להתפוצץ.	אין לזרוק לאש חומרים דליקים העלולים להתפוצץ.
						חובה לדאוג לכיבוי מוחלט של המדורה (לפני עזיבת השטח).	
מומלץ להצטייד בתיק עזרה ראשונה/בטלפון סולרי/בשני דליי מים.	מומלץ להצטייד בתיק עזרה ראשונה/בטלפון סולרי/בשני דליי מים.	מומלץ להצטייד בתיק עזרה ראשונה/בטלפון סולרי/בשני דליי מים.					
	<p><b>1 =</b> העתקת <b>שני</b> כללים מבין הנ"ל, המתאימים לשניים מהשלבים בתהליך של הדלקת המדורה וכיבוייה, או כתיבת שני כללים בלשון התלמיד.</p> <p><b>0 =</b> העתקת כלל <b>אחד</b> מבין הנ"ל, המתאים לשלב אחד בתהליך של הדלקת המדורה וכיבוייה, או כתיבת כלל אחד בלשון התלמיד.</p> <p><b>או:</b></p> <p>כל תשובה אחרת.</p>						

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות
26	פתוח ידע לשוני (השורש)	<p><b>א.</b> 2 = הקפה או כל סימון אחר של <b>שלוש</b> המילים:  <ul style="list-style-type: none"> <li>• הדלקה</li> <li>• דלק</li> <li>• מדליק</li> </ul> </p> <p>1 = הקפה או כל סימון אחר של <b>שתי</b> מילים מבין הנ"ל, או של <b>שתי</b> מילים מבין הנ"ל + מילה שגויה, או של <b>שלוש</b> המילים הנ"ל + מילה שגויה.</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	2,1,0	2 נק'
	ר"ב ידע לשוני (השורש)	<p><b>ב.</b> 2 = תשובה נכונה: (3) בטיחות; בוטחת; להבטיח</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	2,0	2 נק'
27	פתוח ידע לשוני (הפועל בהטיות)	<p><b>א.</b> 1 = תיכנסו</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	1,0	1 נק'
	פתוח ידע לשוני (הפועל בהטיות)	<p><b>ב.</b> 1 = ישאירו</p> <p><b>הערה:</b> "השאירו" ו"משאירים" ייחשבו גם כן תשובה נכונה.</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	1,0	1 נק'
28	ר"ב המשתמע	<p>2 = תשובה נכונה: (1) מקום שקל לילדים להגיע אליו.</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	2,0	2 נק'

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות
29	פתוח יישום, הערכה וביקורת	<p><b>3</b> = תשובה המבהירה את חשיבות הפרסום במטרה למנוע תאונות בל"ג עומר, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- למנוע סכנות בל"ג בעומר.</li> <li>- ליידע את הקוראים איך להתנהג ליד המדורה.</li> <li>- ליידע את הקוראים בכללי הבטיחות של ל"ג בעומר.</li> <li>- כדי שיכירו (כולם) את הסכנות מן השמש.</li> </ul> <p><b>הערה:</b> תשובה המתייחסת לחשיבות הפרסום לשם הצלת חיים או לבטיחות כללית של הקוראים, תתקבל גם כן כתשובה נכונה, לדוגמה:</p> <p>חשוב לפרסם את הקטע כדי להציל חיים.</p> <p><b>2</b> = התייחסות לסכנות של המדורה ללא התייחסות לחשיבות שבפרסום, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- כי אש זה דבר מסוכן.</li> <li>- כי ילדים המשחקים באש יכולים להיפגע.</li> </ul> <p><b>1</b> = תשובה כללית שאינה מבהירה את הקשר לסכנה/למדורה/ לל"ג בעומר, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- שצריך להיזהר.</li> </ul> <p><b>0</b> = תשובה הכוללת התייחסות לכלל ספיציפי אחד מתוך הטקסט, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- יש לנעול נעליים בקרבת מדורה.</li> </ul>	3,2,1,0	3 נק'

מספר הפריט	סוג הפריט	ציון על-פי רמות הביצוע	טווח הערכים לתשובה	המספר המקסימלי של הנקודות
30	פתוח יישום, הערכה וביקורת	<p><b>3 =</b> תשובה הכוללת את המקום או את ערוץ התקשורת שבהם כדאי לפרסם את הכללים <b>ונימוק</b> או <b>נימוקים</b> רלוונטיים המתייחסים לנגישות/לתפוצה, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- במכתב להורים לקראת ל"ג בעומר כי המכתב יגיע לכל בית. כך ההורים ילמדו את הכללים וישמרו על הילדים מפני פגיעות.</li> <li>- בלוח המודעות של העירייה כדי שכל מי שמגיע לעירייה יקרא את הכללים ויקפיד עליהם.</li> </ul> <p><b>הערה:</b> תשובה שאינה מתייחסת למקום ספציפי אלא מתייחסת בהכללה למקום בולט/למקום ציבורי, תיחשב גם כן תשובה נכונה.</p> <p><b>2 =</b> תשובה הכוללת את המקום או את ערוץ התקשורת שבהם כדאי לפרסם את הכללים <b>ונימוק</b> שאינו רלוונטי או <b>נימוק</b> רלוונטי שנושא הנגישות/התפוצה אינו כתוב בו באופן מפורש, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- בבית־הספר כי לומדים שם על ל"ג בעומר.</li> </ul> <p><b>1 =</b> תשובה הכוללת ציון של מקום או של ערוץ תקשורת שבהם כדאי לפרסם את הכללים, ללא נימוק, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- יש לפרסם את הכללים בלוח מודעות.</li> </ul> <p><b>0 =</b> כל תשובה אחרת.</p>	3,2,1,0	3 נק'

## 2.ג הנחיות לבדיקת המבחן ולחישוב הציונים

### כללי

מוצע כי המבחנים של כל כיתה ייבדקו בידי צוות המורים לעברית בבית-הספר. כמו כן, מוצע שרכז המקצוע או רכז השכבה, או מי שימונה לצורך כך בידי מנהל בית-הספר, ילווה את התהליך הזה. יש לבדוק את המבחנים בהתאם למחונן המצורף לעיל (ג.1) ובצמידות אליו.

### כלי עזר לחישוב הציונים של המיצ"ב הפנימי ולמיפונים

ראמ"ה מעמידה לרשות בתי-הספר שני כלים ממוחשבים לחישוב ציונים ולמיפוי הישגים: **מערכת המנב"ס/המנבסון והמיצבית**, שפותחה בידי ראמ"ה. כלים אלה מחשבים את הציונים ברמת התלמיד באופן אוטומטי, וגם מספקים נתונים הניתנים להשוואה בין קבוצות תלמידים ומאפשרים קבלת תרשימים ברמת הכיתה או ברמת השכבה. שני הכלים האלה מתאימים לבתי-ספר שהעבירו את המבחן בשלמותו.

נוסף על הכלים הסטטיסטיים האלה, מצורפים למחברות המבחן כלים ידניים לחישוב הנתונים – **דף ריכוז ציונים לתלמיד ודף מיפוי כיתתי** היכולים להיות שלב מקדים (כלי תומך) לפני הקלדת הנתונים למנבסון או למיצבית.

כדי שיהיה אפשר לקבל תמונה בית-ספרית, יש לקבל החלטה אחידה בנוגע לכלי שימש את בית-הספר לעיבוד הנתונים. יש להנחות את כלל המורים בבית-הספר **להשתמש בכלי בית-ספרי אחיד לניתוח כל תוצאות המיצ"ב הפנימי**: מנב"ס/מנבסון או מיצבית (כלי המבוסס על אקסל). כדי להגיע לידי החלטה בית-ספרית יש להביא בחשבון את רמת המיומנות של כלל מורי בית-הספר בכלי העיבוד השונים: השימוש בכלי האקסל מתאים למורים שיש להם שליטה בסיסית בתוכנת אקסל, והשימוש במנבסון מתאים למורים בעלי מיומנות בסיסית בעבודה עם מרכיבים במנבסון.

### א. בדיקת המבחן וחישוב הציונים באמצעות מנב"ס ומנבסון

מערכת המנב"ס והמנבסון הותאמו להזנת הנתונים של מבחני המיצ"ב הפנימיים, והן כוללות ממשק המאפשר לבית-הספר לקלוט את מבחני המיצ"ב הפנימיים ישירות למנבסון או למנב"ס, לשם הקלדת ציוני המיצ"ב הפנימי. תיעוד הציונים במנב"ס/במנבסון מאפשר לשמור אותם ולשלבם בתכנית ההערכה של בית-הספר. נוסף על כך, תיעוד הציונים במנב"ס/במנבסון מאפשר להפיק דוחות ייחודיים למיצ"ב הפנימי הכוללים השוואה לנתונים הארציים המבוססים על נתוני המיצ"ב החיצוני, ולשמור אותם כאירוע הערכה המשתלב בתכנית ההערכה של בית-הספר.

להדרכה ולתמיכה אפשר לפנות למוקד השירות והתמיכה של מינהלת יישומי המנב"ס בימים א'-ה', בשעות 07:30-22:30 (מומלץ לפנות אחרי השעה 15:30), ובימים ו' ובערבי חג בשעות 07:30-14:00, בטלפון: **9298111-03**.

דוא"ל לתמיכה: [moked-manbas@kishurim.k12.il](mailto:moked-manbas@kishurim.k12.il)

אתר האינטרנט של מינהלת יישומי המנב"ס: [www.education.gov.il/manbas](http://www.education.gov.il/manbas)

## ב. בדיקת המבחן וחישוב הציונים באמצעות המיצבית

ראמ"ה מעמידה לרשות בתי-הספר "מיצבית-כיתתית" ו"מיצבית-שכבתית", לחישוב ההישגים במיצ"ב הפנימי ולמפוקים. המיצביות שפותחו בעבור כל אחד ממבחני המיצ"ב הפנימי הן קובצי אקסל שהותאמו למבנה הייחודי של כל מבחן. המיצבית הכיתתית מאפשרת לחשב את הציונים של תלמידי הכיתה במבחן המיצ"ב הפנימי, ומספקת תמונת מצב של הישגי הכיתה במבחן. המיצבית השכבתית מספקת נתונים שונים: (1) על הישגי כלל התלמידים בשכבה; (2) על השוואה בין הישגי הכיתות המקבילות במבחן המיצ"ב הפנימי; (3) על השוואה בין נתוני השכבה לנתוני קבוצות ההשוואה הארציות (הנורמות הארציות) המבוססים על נתוני המיצ"ב החיצוני. המיצביות יפורסמו באתר ראמ"ה בכתובת: <http://rama.education.gov.il> בקטגוריה "מיצ"ב פנימי התשס"ט" סמוך למועדי המיצ"ב הפנימי.

המיצביות יכולות להחליף או להשלים את העבודה שנעשתה באמצעות דפי ריכוז הציונים הידניים, והן מיועדות למורים המיומנים בעבודה באקסל. למי שאינו מיומן בעבודה באקסל, מומלץ להשתמש בדפי ריכוז ציונים ידניים.

## ג. בדיקת המבחן וחישוב הציונים באופן ידני

כדי לחשב את הציונים באופן ידני אפשר להיעזר בדף ריכוז הציונים הידני של כל תלמיד ו/או בדף המיפוי הכיתתי. דפי ריכוז הציונים הידניים של כל התלמידים (40 עותקים) וכן דף מיפוי כיתתי מצורפים למעטפה. ראו בעמודים 46-47 דוגמה לדף ריכוז ציונים מלא, שחושבו בו כל הציונים של תלמיד אחד, ודוגמה לדף ריכוז ציונים ריק. כלי זה הותאם להעברת המיצ"ב הפנימי, ונועד לאפשר למורי בית-הספר לבדוק את המבחנים בדרך יעילה ונוחה.

## להלן הנחיות לבדיקת המבחן ולחישוב הציונים באופן ידני:

### 1. הנחיות כלליות

- בדיקת השאלות במבחן לפי המחווון המצורף: אפשרויות הניקוד בכל סעיף ובכל שאלה מוגדרות מראש במחווון ומצוינות בהתאם לכך בדף ריכוז הציונים. יש לסמן בדף ריכוז הציונים את הניקוד לכל שאלה. להלן כמה דוגמאות:

### דוגמאות

**שאלה 3 (פריט רבי-בררה):** תשובה נכונה של התלמיד, כפי שמפורט במחווון, תזכה את התלמיד ב-2 נקודות. במקרה זה יש להקיף את הספרה 2 בדף ריכוז הציונים, בשורה המתייחסת לשאלה 3. אם התלמיד שגה, או שלא השיב על השאלה כלל, הוא יקבל 0 נקודות. במקרה זה יש להקיף את הספרה 0 בדף ריכוז הציונים, בשורה המתייחסת לשאלה 3.

**שאלה 12 (פריט פתוח):** תשובה מלאה של התלמיד כוללת פרט בסיפור שמצא חן בעיני התלמיד או אמצעי רטורי שמצא חן בעיניו ונימוק מתאים, כפי שמפורט בדוגמאות שבמחווון. תשובה כזאת תזכה את התלמיד ב-3 נקודות. במקרה זה יש להקיף את הספרה 3 בדף ריכוז הציונים, בשורה המתייחסת לשאלה 12. תשובה חלקית, כפי שמפורט במחווון, תזכה את התלמיד בנקודה 1. במקרה זה יש להקיף את הספרה 1 בדף ריכוז הציונים, בשורה המתייחסת לשאלה 12. אם התלמיד לא השיב על השאלה, או שהשיב תשובה שגויה, הוא יקבל 0 נקודות. במקרה זה יש להקיף את הספרה 0 בדף ריכוז הציונים, בשורה המתייחסת לשאלה 12.

**שאלה 13 – משימת הבעה בכתב – טיעון ושכנוע על סמך גריין נתון (פריט פתוח):**  
ההערכה נעשית על-פי שלוש קטגוריות: תוכן, מבנה ולשון. בכל אחת מן הקטגוריות האלה יש לבחון כמה מרכיבים (כפי שמפורט במחווון). יש לתת ניקוד לכל מרכיב בנפרד. אם התלמיד לא עמד בדרישות של אחד מן המרכיבים, הוא יקבל 0 נקודות במרכיב הזה. במקרה כזה יש להקיף את הספרה 0 בדף ריכוז הציונים, במקום המתאים למרכיב הנ"ל.

- המבחן כולל שתי שאלות בהבנת הנקרא, **הנבדקות גם בהבעה בכתב (9כ, 12כ)**. בשאלות האלה נבדקות הקטגוריות מבנה ולשון בלבד, בסולם של 0, 3, 5.
- ידע לשוני – מאחר שהציון של כל תלמיד בידע לשוני מבוסס על מספר קטן יחסית של פריטים, ציון זה עלול, במקרים מסוימים, שלא לייצג נאמנה את רמת שליטתו של התלמיד. לפיכך, מומלץ להצליב את המידע עם הערכות פנימיות אחרות שהועברו בכיתה באותו נושא.
- דין שאלה שלא ענו עליה כדין תשובה שגויה. בשני המקרים יקבל התלמיד אפס נקודות. עם זאת, מומלץ שהמורה ינהל רישום של שאלות שהתלמידים לא השיבו עליהן, כדי שיוכל ללמוד מהן על נושאים שהכיתה מתקשה בהם או שלא למדה אותם.

## 2. הנחיות לחישוב ידני של ציון התלמיד בכל נושא במבחן

בעבור כל תלמיד יש לחשב את הציון בכל אחד משלושת הנושאים האלה בנפרד: **הבנת הנקרא, הבעה בכתב וידע לשוני**. מחשבים את הציון בכל נושא על-פי סכום הנקודות שצבר התלמיד באותו נושא (השאלות בכל נושא מופיעות בטורים נפרדים בדף ריכוז הציונים לתלמיד).

## 3. הנחיות לחישוב ידני של הציון הכולל במבחן

הציון הכולל במבחן מחושב על-פי סכום הנקודות שצבר התלמיד בשלושת הנושאים. טווח הציונים נע בין 0 ל-100.

#### 4. הנחיות לשימוש בדף המיפוי הכיתתי ולחישוב מדדים כיתתיים

- דף המיפוי הכיתתי המופיע בהמשך נועד לאפשר את חישובם של המדדים הכיתתיים ברמת הפריט, ברמת הסוגה, ברמת הנושא וברמת הציון הכולל של המבחן. בתום בדיקת המבחנים מומלץ להעתיק את הציונים של כל תלמיד בפריטים המשתייכים לאותו נושא, ואחר כך לחשב את הציון הממוצע של כל התלמידים בכיתה ברמת הפריטים, ברמת הנושאים וברמת המבחן כולו.
- שימו לב כי בדף המיפוי הכיתתי הפריטים מסודרים לפי נושאים. דף המיפוי הכיתתי מוצג בחוברת זו לשם דוגמה והוא גם מצורף במעטפה לשימושכם.
- נתוני קבוצות ההשוואה (נורמות ארציות) אינם כוללים עולים חדשים ותלמידים המקבלים תמיכה מתכנית השילוב. לכן, כדי להשוות את הממוצע הכיתתי לנתונים האלה (כאשר הם יתפרסמו), יש לחשב את הממוצע הכיתתי בלי קבוצות התלמידים האלה.
- כמו כן, מומלץ לחשב ממוצע כיתתי הכולל תלמידים בעלי לקויות למידה וממוצע כיתתי שאינו כולל את התלמידים האלה, בעיקר אם תנאי ההיבחנות שלהם שונים בתכלית.

## 3.ג התאמת בדיקת המבחן לצורכי בית-הספר

**מתן ציון לנבחן:** המיצ"ב הפנימי נועד לשימוש פנים בית-ספרי ולכן הוא יכול להיות מרכיב בחישוב הציון הסופי בתעודה, וזאת לפי החלטת בית-הספר. גם אם המבחן הועבר במתכונתו המלאה, יש אפשרות לחשב את ציוני התלמידים באופנים שונים. להלן כמה רעיונות:

**א.** מתן ציון לפי כלל השאלות במבחן המקורי. ציון זה יאפשר השוואה לציוני קבוצות ההשוואה שיפורסמו על-ידי ראמ"ה.

**ב.** מתן שני ציונים (הדבר מחייב להעביר את המבחן במתכונתו המלאה) – האחד על בסיס חלק מהטקסטים (למשל שני טקסטים), והאחר על בסיס המבחן בכללותו. הציון המבוסס על כלל המבחן יאפשר להשוות את ציון בית-הספר לציון של קבוצות ההשוואה.

**הערה:** אם המבחן לא הועבר לתלמידים במתכונת מלאה, יש לערוך שינויים במספר הנקודות המוקצות לכל שאלה ושאלה, וזאת על-פי שיקול דעתו של המורה.

## 4.ג השוואה לנתוני קבוצות ההשוואה (נורמות ארציות)

ראמ"ה תפרסם את נתוני קבוצות ההשוואה על סמך התוצאות של בתי-הספר שנבחנו במבחן המיצ"ב החיצוני. בית-הספר יוכל להשוות את הישגיו להישגים של בתי-ספר דומים. הסברים בנוגע להשוואה זו יפורסמו באתר האינטרנט של ראמ"ה בעוד כמה חודשים. זכרו, אם תחליטו לערוך שינויים כלשהם במבחן (במבנהו, באופן העברתו או באופן הערכתו), לא תוכלו להשוות את הישגים שלכם לנתוני קבוצות ההשוואה.



# דף ריכוז ציונים לתלמיד

דוגמה למילוי דף ריכוז ציונים לתלמיד (לחישוב ידני) – עברית לכיתה ה' – מיצ"ב פנימי התשס"ט

יש לסמן את מספר הנקודות שקיבל התלמיד בכל שאלה בהתאם למפורט במחווך.

שם התלמיד/ה: \_\_\_\_\_ כיתה: ה א

השאלה				הבנת הנקרא				ידע לשוני				הבעה בכתב					
שאלה 1				0		(2)											
שאלה 2				0		(2)											
שאלה 3				(0)		2											
שאלה 4				0		(2)											
שאלה 5				(0)		2											
שאלה 6				0		(2)											
שאלה 7				0		(2)											
שאלה 8				0		(2)											
שאלה 9				0	1		(3)										
שאלה 9כ				0		(1)											
שאלה 10א				(0)	1												
שאלה 10ב								0	(2)								
שאלה 11				0	(1)												
שאלה 12				0													
שאלה 12כ				0													
שאלה 1א13				0	1	(2)		3									
שאלה 2א13				0													
שאלה 1ב13				0	(1)												
שאלה 2ב13				0													
שאלה 1ג13				(0)	1	2											
שאלה 2ג13				(0)	1												
שאלה 3ג13				0	(1)												
שאלה 4ג13				0	1	(2)											
שאלה 14				0	(1)	2											
שאלה 15				0	1	(2)											
שאלה 16				(0)		2											
שאלה 17				0			(3)										
שאלה 18				0			(2)										
שאלה 19				0			(3)										

השאלה				הבנת הנקרא				ידע לשוני					
שאלה 20								0	(1)	2			
שאלה 21א				(0)		2							
שאלה 21ב				0		(2)							
שאלה 22							(3)						
שאלה 23				0	1	(2)							
שאלה 24							(3)						
שאלה 25				0	1	(2)							
שאלה 26א				0	1	(2)							
שאלה 26ב				(0)		2							
שאלה 27א				0	(1)								
שאלה 27ב				0	(1)								
שאלה 28							(2)						
שאלה 29				0	1	2	(3)						
שאלה 30				0	1	2	(3)						

$\frac{24}{30} \times 100 = \underline{80} \%$	$\frac{7}{10} \times 100 = \underline{70} \%$	$\frac{48}{60} \times 100 = \underline{80} \%$	ציונים באחוזים
ציון בהבעה בכתב	ציון בידע לשוני	ציון בהבנת הנקרא	
97 נק' (סכום הנקודות בהבנת הנקרא, בידע לשוני ובהבעה בכתב)			ציון כולל

# דף ריכוז ציונים לתלמיד

(עותקים של דף זה מצורפים במעטפה)

דף ריכוז ציונים לתלמיד (לחישוב ידני) – עברית לכיתה ה' – מיצ"ב פנימי התשס"ט  
יש לסמן את מספר הנקודות שקיבל התלמיד בכל שאלה בהתאם למפורט במחורט.

שם התלמיד/ה: \_\_\_\_\_ כיתה: \_\_\_\_\_

הבעה בכתב						ידע לשוני		הבנת הנקרא			השאלה
								0	2		שאלה 1
								0	2		שאלה 2
								0	2		שאלה 3
								0	2		שאלה 4
								0	2		שאלה 5
								0	2		שאלה 6
								0	2		שאלה 7
								0	2		שאלה 8
								0	1	3	שאלה 9
0			3	5							שאלה 9כ
								0	1		שאלה 10א
								0	1		שאלה 10ב
						0	2				שאלה 11
								0	1	3	שאלה 12
0			3	5							שאלה 12כ
0	1	2	3								שאלה 13א1
0		2		4	6						שאלה 13א2
0	1										שאלה 13ב1
0		2		4							שאלה 13ב2
0	1	2									שאלה 13ג1
0	1										שאלה 13ג2
0	1										שאלה 13ג3
0	1	2									שאלה 13ג4

0	1	2									שאלה 14
0	1	2									שאלה 15
0		2									שאלה 16
0									3		שאלה 17
0									2		שאלה 18
0										3	שאלה 19

ידע לשוני			הבנת הנקרא			השאלה	
0	1	2				שאלה 20	
			0		2	שאלה 21א	
			0		2	שאלה 21ב	
			0		3	שאלה 22	
			0	1	2	שאלה 23	
			0		3	שאלה 24	
			0	1	2	שאלה 25	
0	1	2				שאלה 26א	
0		2				שאלה 26ב	
0	1					שאלה 27א	
0	1					שאלה 27ב	
			0		2	שאלה 28	
			0	1	2	3	שאלה 29
			0	1	2	3	שאלה 30

$\frac{(\quad)}{30} \times 100 = \_\_\_\% $	$\frac{(\quad)}{10} \times 100 = \_\_\_\% $	$\frac{(\quad)}{60} \times 100 = \_\_\_\% $	ציונים באחוזים
ציון בהבעה בכתב	ציון בידע לשוני	ציון בהבנת הנקרא	
נק' _____ (סכום הנקודות בהבנת הנקרא, בידע לשוני ובהבעה בכתב)			ציון כולל

# דף מיפוי כיתתי - עברית לכיתה ה' מיצ"ב פנימי התשס"ט

הבנת הנקרא														הגיל/ עולה/ משולב	מספר השאלה ממדי ההבנה									
הטקסט המידעי							הטקסט הסיפורי																	
הציון בסוגה	22	21ב	21א	19	18	17	16	15	14	הציון בסוגה	12	10ב	10א	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שם התלמיד	
	III	II	II	I	II	II	II	I	I		III	II	II	III	II	II	II	I	II	II	II	II		I
																								1
																								2
																								3
																								4
																								5
																								6
																								7
																								8
																								9
																								10
																								11
																								12
																								13
																								14
																								15
																								16
																								17
																								18
																								19
																								20
																								21
																								22
																								23
																								24
																								25
																								26
																								27
																								28
																								29
																								30
																								31
																								32
																								33
																								34
																								35
																								36
																								37
																								38
																								39
																								40



ממוצע כיתתי לכל התלמידים: _____
ממוצע כיתתי ללא תלמידים משולבים ועולים: _____

**מקרא - ממדי ההבנה:**

- I - המשמעות הגלויה בטקסט
- II - המשתמע מתוך הטקסט
- III - יישום, הערכה וביקורת

# אנשי קשר למיצ"ב פנימי - עברית

בנושאים הקשורים בתוכן המבחן אפשר לפנות לאנשי הקשר הבאים:

שם	מספר טלפון
גב' אסתר רוזן	050-4173312
גב' שני בראון	054-5709318
גב' אורית כהן	054-5888230
גב' אוולין כהן	052-6264114
מר יוסף שמש	054-5687099



755